Konference AKL ČR 2026 · Olomouc

Doporučený přehled psychometrických diagnostických nástrojů kompatibilních s diagnostickými jednotkami MKN-11

Konference AKL ČR 2026 · Olomouc

Doporučený přehled psychometrických diagnostických nástrojů kompatibilních s diagnostickými jednotkami MKN-11

- Doporučený přehled psychometrických metod

Konference AKL ČR 2026 · Olomouc

Doporučený přehled psychometrických diagnostických nástrojů kompatibilních s diagnostickými jednotkami MKN-11

- Doporučený přehled psychometrických metod
- Od diagnostického skóru ke klinickému rozhodnutí

Konference AKL ČR 2026 · Olomouc

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Proč přehled vytváříme?

Proč přehled vytváříme?

- Aktuálně dostupné metody přiřadit k relevantním diagnostickým jednotkám či skupinám MKN-11

Proč přehled vytváříme?

- Aktuálně dostupné metody přiřadit k relevantním diagnostickým jednotkám či skupinám MKN-11
- Nabídnout klinickým logopedům orientaci při výběru nástroje

Proč přehled vytváříme?

- Aktuálně dostupné metody přiřadit k relevantním diagnostickým jednotkám či skupinám MKN-11
- Nabídnout klinickým logopedům orientaci při výběru nástroje
- Popsat účel, limity a podmínky interpretace metod

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Ukázka přehledu: DLD × PAS

Ukázka přehledu: DLD × PAS

- DLD – Baterie diagnostických testů jazyka (BDTJ) - jazykový oddíl baterie, TEPO, DOVYKO a další jazykové metody dle věku a domény

Ukázka přehledu: DLD × PAS

- DLD – Baterie diagnostických testů jazyka (BDTJ) - jazykový oddíl baterie, TEPO, DOVYKO a další jazykové metody dle věku a domény
- PAS – ADOS-2, ADI-R, CARS2 a další metody s rozdílným účelem

Ukázka přehledu: DLD × PAS

- DLD – Baterie diagnostických testů jazyka (BDTJ) - jazykový oddíl baterie, TEPO, DOVYKO a další jazykové metody dle věku a domény
- PAS – ADOS-2, ADI-R, CARS2 a další metody s rozdílným účelem

- Uvedení metody v přehledu neznamená automatické oprávnění k jejímu použití

Podkladový přehled MKN-11 · 1/5

6A01.2 Vývojová porucha jazyka				BDTJ - Baterie diagnostikckých testů jazyka - jazykový odddíl (Málková et al.)
6A01.20 Vývojová porucha jazyka s narušením receptivního a expresivního jazyka				TEPO (Solná a Červenková) TEPRO (Solná) TRS a OPAV (Smolík et al.) Token test (Bolceková et al.)
6A01.21 Vývojová porucha jazyka s narušením převážně expresivního jazyka				DOVYKO I., II. (Paillereau et al.) SDDS 16-42 (Bytešníková a Smolík)
6A01.22 Vývojová porucha jazyka s narušením převážně pragmatického jazyka				MAIN (Nováková Schoeffelová) Dotazník funkční komunikace (Červenková a Solná)
6A01.23 Vývojová porucha jazyka s jiným určeným narušením jazyka				

Podkladový přehled MKN-11 · 2/5

6A02.0 Porucha autistického spektra bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkční řeči	Název: Porucha autistického spektra bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkční řeči Popis: Jsou splněny všechny požadavky pro definici poruchy autistického spektra, intelektové funkce a adaptivní chování jsou minimálně v průměrném rozmezí (přibližně vyšší než 2,3 percentil) a schopnost jedince používat funkční jazyk/řeč (mluvená nebo psaná forma), jako nástroj pro vyjádření osobních potřeb a přání, je pouze mírně narušena nebo není narušena vůbec.	Název: Porucha autistického spektra bez poruchy vývoje intelektu a s mírným nebo žádným poškozením funkčního jazyka Popis:Jsou splněny všechny požadavky pro definici poruchy autistického spektra, intelektové funkce a adaptivní chování jsou minimálně v průměrném rozmezí (přibližně vyšší než 2,3 percentil) a schopnost jedince používat funkční jazyk (mluvená nebo psaná forma) jako nástroj pro vyjádření osobních potřeb a přání, je pouze mírně narušena nebo není narušena vůbec.	Termín "řeč" je zde užit neadekvátně. Řeč se váže ke zvukové podobě verbální produkce, zejména k výslovnosti, ke schopnosti vnímat a produkovat hlásky a funkčnosti hlásek v mluveném projevu (viz Málková, Smolík a Nováková Schoffelová, 2025). Jazyk je kognitivní funkce, má podobu systému symbolů, které různými způsoby (tj.mluvená, psaná, znaková podoba) využíváme ke komunikaci a myšlení (ASHA, 1993). Jazyk (nikoli řeč) má různé dimenze, jednou z nich je pragmatická dimenze, která se vztahuje k vyjadřování komunikačních cílů včetně osobních potřeb a přání (Norbury, 2014).	M CHAT (Robins et al.) M DACH (Thorová) => dále v klinický psycholog ADOS-2 (Lord et al.) ADOS-2 (Brejlová et al.) ADI-R (Rutter et al.) ADI-R (Hrdlička et al.) CARS2 (Schopler et al.) CARS2 (Krejčířová)
6A02.1 Porucha autistického spektra s poruchou vývoje intelektu a s mírným nebo žádným postižením funkční řeči	Název: Porucha autistického spektra s poruchou vývoje intelektu a s mírným nebo žádným postižením funkční řeči. Popis: Jsou splněna všechna definiční kritéria jak poruchy autistického spektra, tak poruchy vývoje intelektu a existuje pouze mírné nebo žádné postižení schopnosti jednotlivce používat funkční jazyk/~~řeč~~ (mluvená nebo psaná forma) jako nástroj pro vyjádření osobních potřeb a přání.	Název: Porucha autistického spektra s poruchou vývoje intelektu a s mírným nebo žádným postižením funkčního jazyka Popis: Jsou splněna všechna definiční kritéria jak poruchy autistického spektra, tak poruchy vývoje intelektu a existuje pouze mírné nebo žádné postižení schopnosti jednotlivce používat funkční jazyk (mluvená nebo psaná forma) jako nástroj pro vyjádření osobních potřeb a přání.	Termín "řeč" je zde užit neadekvátně. Řeč se váže ke zvukové podobě verbální produkce, zejména k výslovnosti, ke schopnosti vnímat a produkovat hlásky a funkčnosti hlásek v mluveném projevu (viz Málková, Smolík a Nováková Schoffelová, 2025). Jazyk je kognitivní funkce, má podobu systému symbolů, které různými způsoby (tj.mluvená, psaná, znaková podoba) využíváme ke komunikaci a myšlení (ASHA, 1993). Jazyk (nikoli řeč) má různé dimenze, jednou z nich je pragmatická dimenze, která se vztahuje k vyjadřování komunikačních cílů včetně osobních	M CHAT (Robins et al.) M DACH (Thorová) => dále v klinický psycholog ADOS-2 (Lord et al.) ADOS-2 (Brejlová et al.) ADI-R (Rutter et al.) ADI-R (Hrdlička et al.) CARS2 (Schopler et al.) CARS2 (Krejčířová)

Jedna klasifikace, různé diagnostické otázky

- DLD: charakter a rozsah jazykových obtíží, diferenciální diagnostika
- PAS: podezření, sociální komunikace, funkční profil a vývojové souvislosti
- Výběr nástroje musí vycházet z klinické otázky – nikoli pouze z kódu MKN-11

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

DLD a PAS: dvě rozdílné role KL

DLD a PAS: dvě rozdílné role KL

- U DLD je klinickologopedické vyšetření zásadní pro diagnostický závěr

DLD a PAS: dvě rozdílné role KL

- U DLD je klinickologopedické vyšetření zásadní pro diagnostický závěr
- U PAS může KL zachytit varovné projevy a popsat profil komunikace

DLD a PAS: dvě rozdílné role KL

- U DLD je klinickologopedické vyšetření zásadní pro diagnostický závěr
- U PAS může KL zachytit varovné projevy a popsat profil komunikace
- Podezření na PAS není totéž co stanovení diagnózy PAS

DLD a PAS: dvě rozdílné role KL

- U DLD je klinickologopedické vyšetření zásadní pro diagnostický závěr
- U PAS může KL zachytit varovné projevy a popsat profil komunikace
- Podezření na PAS není totéž co stanovení diagnózy PAS
- V obou případech sledujeme také funkční dopad obtíží

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

DLD a PAS se mohou překrývat

DLD a PAS se mohou překrývat

- Jazykové a pragmatické obtíže se u DLD a PAS mohou překrývat.

DLD a PAS se mohou překrývat

- Jazykové a pragmatické obtíže se u DLD a PAS mohou překrývat.

- Rozhoduje vývojová anamnéza, sociální reciprocita, diagnostické markery dané poruchy, tj.přítomnost klíčových symptomů, které mají vztah k podstatě poruchy a celkový klinický obraz.

DLD a PAS se mohou překrývat

- Jazykové a pragmatické obtíže se u DLD a PAS mohou překrývat.

- Rozhoduje vývojová anamnéza, sociální reciprocita, diagnostické markery dané poruchy, tj.přítomnost klíčových symptomů, které mají vztah k podstatě poruchy a celkový klinický obraz.

- Diagnostický závěr v čase ověřujeme; při nejasnostech indikujeme mezioborové dovyšetření.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Klinický logoped a ADOS-2: školení není totéž co kompetence

Klinický logoped a ADOS-2: školení není totéž co kompetence

- Školení je podmínkou odborné administrace, nikoli samo o sobě právním oprávněním k diagnostice PAS

Klinický logoped a ADOS-2: školení není totéž co kompetence

- Školení je podmínkou odborné administrace, nikoli samo o sobě právním oprávněním k diagnostice PAS
- Rozlišujme administraci, skórování, interpretaci a stanovení diagnózy

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Kdo může použít psychologické testy v rámci klinické logopedie?

Kdo může použít psychologické testy v rámci klinické logopedie?

- Rozhoduje odborná kvalifikace, požadavky vydavatele metody a rozsah vykonávané profese

Kdo může použít psychologické testy v rámci klinické logopedie?

- Rozhoduje odborná kvalifikace, požadavky vydavatele metody a rozsah vykonávané profese

- Někteří kliničtí logopedi mají současně psychologickou kvalifikaci

Kdo může použít psychologické testy v rámci klinické logopedie?

- Rozhoduje odborná kvalifikace, požadavky vydavatele metody a rozsah vykonávané profese
- Někteří kliničtí logopedi mají současně psychologickou kvalifikaci
- Dvojí kvalifikace nenahrazuje nutnost dodržet pravidla konkrétní metody

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Diagnostika: soubor testů není testová baterie

Diagnostika: soubor testů není testová baterie

- K těmto účelům jsou vhodné především baterie (např. BDTJ – Baterie diagnostických testů jazyka) – můžeme srovnávat např. slovní zásobu a gramatiku a fonologické schopnosti u jednoho dítěte a různé disproporce mezi nimi, stejně tak disproporce mezi porozuměním a produkcí.

Diagnostika: soubor testů není testová baterie

- Opatrnost při srovnávání jednotlivých modalit a dimenzí jazykových schopností mezi sebou napříč jednotlivými testy

- K těmto účelům jsou vhodné především baterie (např. BDTJ – Baterie diagnostických testů jazyka) – můžeme srovnávat např. slovní zásobu a gramatiku a fonologické schopnosti u jednoho dítěte a různé disproporce mezi nimi, stejně tak disproporce mezi porozuměním a produkcí.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Vývojový jazykový profil a terapeutický plán

Vývojový jazykový profil a terapeutický plán

- Hodnotíme receptivní a expresivní jazyk v jednotlivých doménách.

Vývojový jazykový profil a terapeutický plán

- Hodnotíme receptivní a expresivní jazyk v jednotlivých doménách.
- Identifikujeme disproporcionality a zachované schopnosti dítěte.

Vývojový jazykový profil a terapeutický plán

- Hodnotíme receptivní a expresivní jazyk v jednotlivých doménách.
- Identifikujeme disproporcionality a zachované schopnosti dítěte.
- Věkový ekvivalent výkonu je pouze doplňující orientační údaj.

Vývojový jazykový profil a terapeutický plán

- Hodnotíme receptivní a expresivní jazyk v jednotlivých doménách.
- Identifikujeme disproporcionality a zachované schopnosti dítěte.
- Věkový ekvivalent výkonu je pouze doplňující orientační údaj.
- Cíle terapie vycházejí z vývojového profilu a funkčních potřeb.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Modelový příklad: podobné skóre, jiné cíle

Modelový příklad: podobné skóre, jiné cíle

- Dvě děti: srovnatelný výkon v jednom jazykovém testu.

Modelový příklad: podobné skóre, jiné cíle

- Dvě děti: srovnatelný výkon v jednom jazykovém testu.
- Odlišný profil porozumění, spontánní řeči a sociální reciprocity.

Modelový příklad: podobné skóre, jiné cíle

- Dvě děti: srovnatelný výkon v jednom jazykovém testu.
- Odlišný profil porozumění, spontánní řeči a sociální reciprocity.
- Rozdílný funkční dopad obtíží a terapeutické priority.

Modelový příklad: podobné skóre, jiné cíle

- Dvě děti: srovnatelný výkon v jednom jazykovém testu.
- Odlišný profil porozumění, spontánní řeči a sociální reciprocity.
- Rozdílný funkční dopad obtíží a terapeutické priority.
- O cílech nerozhoduje nálepka DLD/PAS, ale celý klinický obraz.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Efektivita péče: co skutečně měříme?

Efektivita péče: co skutečně měříme?

- Rozlišujeme absolutní pokrok a změnu vůči věkové normě.

Efektivita péče: co skutečně měříme?

- Rozlišujeme absolutní pokrok a změnu vůči věkové normě.
- Stabilní standardizované skóre může provázet rozvoj dovedností.

Efektivita péče: co skutečně měříme?

- Rozlišujeme absolutní pokrok a změnu vůči věkové normě.
- Stabilní standardizované skóre může provázet rozvoj dovedností.
- Sledujeme generalizaci, funkční komunikaci a terapeutické cíle.

Efektivita péče: co skutečně měříme?

- Rozlišujeme absolutní pokrok a změnu vůči věkové normě.
- Stabilní standardizované skóre může provázet rozvoj dovedností.
- Sledujeme generalizaci, funkční komunikaci a terapeutické cíle.
- Samotná změna skóru neprokazuje účinnost terapie.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Otázka pro odbornou diskusi

Otázka pro odbornou diskusi

- Za jakých podmínek se KL může podílet na diagnostickém procesu PAS?

Otázka pro odbornou diskusi

- Za jakých podmínek se KL může podílet na diagnostickém procesu PAS?
- Kde končí odborná interpretace komunikačního profilu a začíná stanovení diagnózy?

Otázka pro odbornou diskusi

- Za jakých podmínek se KL může podílet na diagnostickém procesu PAS?
- Kde končí odborná interpretace komunikačního profilu a začíná stanovení diagnózy?
- Jak sjednotit kompetence, vzdělávání a mezioborovou spolupráci?

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

TESTY ANO, ALE...

TESTY ANO, ALE...

- Testové skóre není diagnóza.

TESTY ANO, ALE...

- Testové skóre není diagnóza.
- Standardizace nenahrazuje klinický úsudek.

TESTY ANO, ALE...

- Testové skóre není diagnóza.
- Standardizace nenahrazuje klinický úsudek.
- Kvalitativní analýza, vývojový kontext a funkční dopad dávají výsledku význam.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Závěrem:

Test je velmi důležité vodítko, ale je třeba chápat, co přesně měří a jaký je vztah měřené vlastnosti k podstatě poruchy, jak je určitá měřená vlastnost ovlivnitelná terapií (např. slovní zásoba x gramatika) a jak je měřená vlastnost propojena s dalšími vývojovými oblastmi (např. vztah paměti a jazyka).

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

Test nám poskytuje výsledek.

ODBORNÁ KOMISE AKL ČR

ALE

Kvalitativní analýza nám pomáhá porozumět pacientovi.